

Herke Sándor
(1882 – 1970)

Hosszas szenvedés után 1970 december 15.-én elhunyt Herke Sándor, a mezőgazdasági tudományok doktora, Kossuth díjas, ny. egyetemi tanár, a Munka Vörös Zászló Érdemrendjével kitüntetett tudósunk, akinek neve századunk elejétől összefonódott a mezőgazdasági tudományok, de különösen a talajjavítás fejlődésével.

1882 szeptember 17.-én született Csongrádon. Kiskunfélegyházán és Szentesen járt középiskolába. Vegyészmérnöki oklevelet 1905-ben a budapesti Műszaki Egyetemen szerzett.

Kutatói munkásságának helyileg is két nagy állomása volt: az egyik Mosonmagyaróvár, a másik Szeged.

Mosonmagyaróvárra az Országos Növénytermesztési Intézetbe Cserhádi meghívására került a diploma megszerzése után, s csaknem két évtizedig munkálkodott a növények tápanyagellátásának tanulmányozásán. Módszert dolgozott ki a növények által a talajból felvehető foszfor meghatározására, vizsgálta a különböző műtrágyák hatását a termesztett növények mennyiségére és minőségére, vitába szállt azokkal, akik nem megalapozott kutatási eredmények alapján ajánlottak trágyaszereket a mezőgazdasági üzemeknek.

A szegedi korszak 1924-ben kezdődött, amikor megbízást kapott az ottani Talajtani és Agrokémiai Állomás megszervezésére és vezetésére.

Ettől kezdve munkásságának középpontjában a szikes talajok javításának és hasznosításának kutatása állott. Tanulmányozta a Szarvas környéki

digózást, amelynek kidolgozta a gépesített változatát és sok helyen állított be szabadföldi kísérletet a különböző típusú szikesek javítási lehetőségének tanulmányozására.

Több módszert dolgozott ki a szükséges javítóanyagmennyiség laboratóriumi meghatározására. Ezek közül különösen a kicserélhető és lugosan hidrolizáló Na^+ ammoniumkarbonátos meghatározása érdemel figyelmet, amely módszer tömegvizsgálatokra alkalmas, s ezért jelenleg is ezt használjuk a szikes talajok javítására szolgáló gipsz mennyiségének megállapítására.

Szegedi munkásságának különösen eredményes első évtizedét jól tükrözik azok a tanulmányok, amelyek „A Magyar Szikesek” c. gyűjteményes munkában jelentek meg.

A sok szabadföldi kísérlet és laboratóriumi vizsgálat eredményét mint a Földművelésügyi Minisztérium által létrehozott Állandó Központi Talajjavítási Bizottság tagja, majd mint a szikjavítás és a homokronázás országos irányítója (1943—45) kamatoztatta.

1947-ben az Agrártudományi Egyetem Keszthelyi Osztályán egyetemi tanárnak nevezték ki, de 1948-ban betegsége miatt nyugdíjazták.

1948 őszétől ismét a szegedi intézetben dolgozott, mint nyugdíjas. Feldolgozta régebbi kísérleteit, s újabb vizsgálatokkal egészítette ki azokat. Ettől az időszaktól kezdve főleg a Duna—Tisza közti szikes talajok javításával foglalkozott. Ebből az időszakból különösen azok a kísérletek érdemelnek figyelmet, amelyek a Duna-völgyi talajok rizstermesztéssel való hasznosítására irányultak.

A Magyar Tudományos Akadémia 1952-ben kandidátussá, 1961-ben a mezőgazdasági tudományok doktorává nyilvánította. A Munka Vörös Zászló Érdemrenddel 1954-ben, Kossuth-díjjal 1955-ben tüntették ki.

Munkásságának jelentőségét szavaknál jobban bizonyítja az a csaknem 200 közlemény, amely tollából különböző hazai és külföldi kiadványban jelent.

Munkájának egy része a „Gazdálkodás szikeseinken” c. könyvben (1959) került nyilvánosságra, de azóta is jelentek meg olyan írásai, amelyek nemcsak a hazai, hanem a külföldi szakemberek érdeklődését is felkeltették.

HERKE SÁNDOR tudományos tevékenységének gazdag anyagát, különösen a szikes talajok vizsgálatával és hasznosításával kapcsolatos munkáit, a magyar talajtan időtálló, hazai és nemzetközi viszonylatban egyaránt igen jelentős eredményeiként kell őrizni és alkotóan továbbfejleszteni.

ÁBRAHÁM LAJOS